

duğuna şahadet ederim" diye söze başlarken Dimâd duyduğu bu sözlere hayran kaldı ve onları Hz. Peygamber'e üç defa tekrarlattı. Sonra da, "Ben kâhinlerin, sihirbazların, şairlerin sözlerini dinledim; ancak böylesini hiç işitmedim. Bu ifadeler coşkun denizleri bile coşturabilecek sözlerdir. Ver elini, müslüman olmak üzere sana biat edeyim" diyerek İslâmiyet'i kabul etti. Hz. Peygamber ondan kabilesi adına da biat aldığı için Ezd-i Şenüeliler çok erken dönemde müslüman olmuşlardır.

Dimâd'ın ilk müslümanlardan olduğunu gösteren başka bir rivayet bütün kaynaklarda zikredilir. Buna göre Hz. Peygamber (veya Hz. Ebû Bekir) tarafından Hz. Ali kumandasında Yemen taraflarına bir askerî birlik gönderilmişti. Hz. Ali, yolları üstünde bulunan Dimâd'ın kabilesine de uğrayan birliğe oradan ayrılmadan önce bu kabileden haksız yere herhangi bir eşyanın alınıp alınmadığını sordu. İçlerinden birisi sadece bir tek matara aldığını söyledi. Bunun üzerine Hz. Ali bunların Hz. Peygamber'e toptan biat eden Dimâd'ın kabilesi olduğunu hatırlatarak su kabını iade ettirdi.

BİBLİYOGRAFYA :

Müsned, I, 302; Müslim, "Cum'a", 46; İbn Sa'd, *et-Tabakât*, IV, 241; Buhârî, *et-Târîhu'l-kebir*, IV, 341-342; İbn Abdülber, *el-İstî'âb*, II, 217-218; İbnü'l-Esir, *Üsdü'l-gâbe*, III, 56-57; İbn Kesir, *el-Bidâye*, III, 36; İbnü'l-Cevzi, *Şifâtü's-safve*, I, 604-605; İbn Hacer, *el-İşâbe*, II, 210; Mevlânâ Şiblî, *Asr-ı Saâdet* (trc. Ömer Rızâ), İstanbul 1928, II, 584-585; Hamîdullah, *İslâm Peygamberi* (Mutlu), I, 97; Köksal, *İslâm Târîhi* (Mekke), İstanbul 1981, s. 317-318; Mustafa Fayda, *İslâmiyetin Güney Arabistan'a Yayılışı*, Ankara 1982, s. 64.

ALİ YARDIM

DİMÂM b. SA'LEBE

(ضمام بن ثعلبة)

Dimâm b. Sa'lebe es-Sa'dî

Sahâbi.

Hz. Peygamber'in süt annesi Halîme'nin kabilesi olan Sa'd b. Bekir hicretin 9. yılında (630-31), bazı kaynaklara göre ise 5. (626-27) veya 7. (628-29) yılında Resûlullah'a Dimâm b. Sa'lebe başkanlığında bir heyet gönderdi. Maiyetiyile birlikte Medine'ye gelen Dimâm devesini Mescid-i Nebevî'nin önüne çöktürüp bağladıktan sonra içeri girdi. Topluluğa, "Muhammed hanginizdir?" diye sorup Hz. Peygamber'i tanıdıktan sonra ona yaklaştı ve, "Sana bazı şeyler soracağım, ancak sorularında biraz sert ve haşın

davranacağım; sakın alınıp incinmeyeyin!" dedi. Hz. Peygamber kesinlikle kırılmayacağını ve istediğini sorabileceğini söyledi. O günlerde ashabın iman esaslarını ilgilendiren hususlarda Hz. Peygamber'e soru sorması yasaklanmıştı. Bu sebeple onlar çöl halkından bazı kimse-lerin gelip Hz. Peygamber'e bu konularda soru sormalarından hoşlanıyorlardı (Müslim, "İmân", 10). Dimâm Hz. Peygamber'e, "Senin elçin bize gelecek yeri ve göğü Allah'ın yarattığını, o Allah'ın seni peygamber olarak gönderdiğini, gündüz ve gece olmak üzere bize günde beş vakit namazın farz kıldığını, mallarımızdan zekât vermemizin, senede bir ay ramazan orucu tutmamızın da farz kıldığını ve gücü yeten için Beytullah'ı ziyaret etmek gerektiğini söylemiş olduğunu iddia etti. Allah aşkına söyle, bütün bunlar doğru mudur?" diye sordu. Hz. Peygamber onun her sorusuna, "Evet doğrudur" diye cevap verince Dimâm, "Ben Allah tarafından getirdiklerinin tamamına iman ettim ve bunların hepsini eksiksiz yapacağım. Ben Sa'd b. Bekir kabilesinden Dimâm b. Sa'lebe'yim. Kabilemi temsil ediyorum. Dönüşte onlara burada duyduklarımı anlatacağım" diyerek memleketine hareket etti. Hz. Peygamber onun arkasından bakarak, "Bu adam eğer sözünde durursa kurtuluşa erdi" dedi.

Muhaddisler ve tarihçiler bu olaya büyük önem vermişler, tarihçiler müstakil başlıklar altında, hadisçiler de eserlerinin ilim, iman, namaz, zekât, oruç konularını ele alan bölümlerinde hadiseyi çeşitli rivayetleriyle birlikte kaydetmişlerdir. Oldukça kalabalık bir topluluğun huzurunda cereyan eden bu karşılıklı konuşma ashabın üzerinde silinmez izler bırakmıştır. Nitekim Hz. Ömer, Dimâm b. Sa'lebe'den daha veciz soru soran bir kimse görmediğini, İbn Abbas da Hz. Peygamber'e gelen elçiler içerisinde Dimâm'dan daha üstün birisinin bulunmadığını söylemiştir.

Dimâm b. Sa'lebe kendisini heyecanla karşılayan kabilesinin yanına dönünce tapmakta oldukları putları kötüyeyerek söze başlamış ve Resûlullah'la olan görüşmelerini bütün ayrıntılarıyla anlatmıştır. Bunun üzerine kısa bir tereddütten sonra kabile halkının tamamı o gün müslüman olmuştur. İbn Sa'd'ın ifadesine göre Sa'd b. Bekir oğulları tapmakta oldukları putlarını hemen tahrip ederek mescid yapmışlar ve namaz kılmak için ezan okumuşlardır.

Dimâm'ın ne zaman vefat ettiği bilinmemektedir.

BİBLİYOGRAFYA :

Müsned, I, 264-265; III, 168; Dârimî, "Şalât", I; Buhârî, "İlim", 6; Müslim, "İmân", 10; İbn Mâce, "İkâme", 194; Ebû Dâvûd, "Şalât", 23; Tirmizî, "Zekât", 2; Nesâî, "Siyâm", 1; Taberî, *Târîh* (Ebû'l-Fazl), I, 124-125; İbn Hişâm, *es-Sire*, IV, 573-574; İbn Sa'd, *et-Tabakât*, I, 299; Taberânî, *el-Mu'cemü'l-kebir*, Musul 1405/1985, VIII, 304-307; İbn Abdülber, *el-İstî'âb*, II, 214-217; İbnü'l-Esir, *Üsdü'l-gâbe*, Kahire 1284, III, 42-43; İbn Hacer, *el-İşâbe*, II, 210-211; İbn Kesir, *el-Bidâye*, V, 60-62; Mevlânâ Şiblî, *İslâm Târîhi, Asr-ı Saâdet* (trc. Ömer Rıza Doğrul), İstanbul 1347/1928, II, 612-613; Köksal, *İslâm Târîhi* (Medine), V, 103-107.

ALİ YARDIM

DİMAŞK

(bk. ŞAM).

DİMAŞKİ, Ca'fer b. Ali

(bk. CA'FER b. ALİ ed-DİMAŞKİ).

DİMAŞKİ, Şeyhürabve

(شيخ الربوة الدمشقي)

Ebû Abdillâh Şemsüddîn Muhammed b. Ebî Tâlib el-Ensârî ed-Dimaşkî es-Süfî (ö. 727/1327 [?])

İslâm kozmografya ve coğrafya âlimi.

654'te (1256) Dimaşk'ta doğdu. Süfî nisbesinin yanında Şeyhu Hittîn ve Şeyhürabve unvanlarıyla da tanınır. Çok zeki olup hemen her ilim dalıyla ilgilendiği rivayet edilir. Çağdaşı olan ve Safed'de kendisiyle görüştüğünü belirten Safedî, onun geniş bilgi sahibi olmadığını, ancak zekâ ve cesaretinden dolayı birçok konuda konuştuğunu, usûlü'd-dîn ve yemek dahil ilgilendiği çeşitli konularda yazdığı çok sayıda eserini gördüğünü söyler (*el-Vâfi*, III, 163). Dimaşkî, Dimaşk nâibi Efrem tarafından Rabve köyüne şeyh tayin edildi. Burada imam ve şeyh olarak hizmet etti. Hayatının sonuna doğru Safed'e gitti ve orada Emîr Seyfeddin Tengiz'in bîmâristanında vefat etti. İbn Hacer 727 (1327) yılında, Safedî ise muhtemelen 725'te (1325) öldüğünü söyler.

Eserleri. 1. *Nuḥbetü'd-dehr fi 'acâ'ibi'l-ber ve'l-baḥr*. Dimaşkî'nin kozmografya ve coğrafya sahasında yazdığı en meşhur eseridir. Jeoloji ve minerolojiden tabii ve tarihî olaylara, sanatlara kadar çok geniş bir muhtevaya sahiptir. Bu